

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

MIŠLJENJE

po Zahtjevu gospodarskog subjekta FRIKOM d.o.o. Trebinje

Sarajevo
travanj, 2024. godine

Broj: 01-26-7-1-9/24
Sarajevo, 24.04.2024. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na temelju članka 25. stavak (1) točka f. Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), a po Zahtjevu za davanje mišljenja gospodarskog subjekta FRIKOM d.o.o. Trebinjskih brigada 12, 89000 Trebinje zaprimljenom dana 03.01.2024 godine pod brojem: 01-26-7-1-1/24, na 7. (sedmoj) sjednici održanoj dana 24.04.2024. godine, donijelo je

MIŠLJENJE

Konkurencijsko vijeće je dana 03.01.2024 godine zaprimilo od strane gospodarskog subjekta FRIKOM d.o.o. Trebinjskih brigada 12, Trebinje (u daljnjem tekstu: Frikom ili Podnositelj zahtjeva) Zahtjev za davanje mišljenja broj: 01-26-7-1-1/24 o mogućnosti pokretanja postupka protiv Grada Trebinje i gospodarskog subjekta Komunalno a.d. Trebinje zbog neobezbjeđivanja konkurentnosti i zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak (2) točka b), c) i d) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon) na tržištu pružanja komunalnih usluga.

Podneskom zaprimljenim pod brojem: 01-26-7-1-7/24 od 01.04.2024 godine dostavljen je dokaz o uplati administrativne pristojbe.

U svom zahtjevu gospodarski subjekt Frikom navodi da se obraća Konkurencijskom vijeću za mišljenje zbog situacije vezano za individualnu komunalnu uslugu „zbrinjavanje otpada iz stambenih i poslovnih prostora“ u Gradu Trebinju, a imajući u vidu i Rješenje koje je ovaj organ donio na zahtjev ”PENNY plus” d.o.o. Sarajevo u svezi zlouporabe vladajućeg položaja KJKP d.o.o. Sarajevo.

U svom zahtjevu u bitnom navodi sljedeće:

- da je situacija sa komunalnim uslugama u Gradu Trebinju nešto drugačija od prezentirane u Sarajevu, kako u pogledu zakonske regulative tako i pogledu stvarne poslovne prakse, kao i statusa davatelja usluge;
- da sličnost koja se pojavljuje u oba slučaja se ogleda u primjeni cjenovnika usluge čiji je rok važenja istekao. U Sarajevu uslugu pruža državno javno komunalno preduzeće, a u Gradu Trebinju sličnu uslugu navodno pruža većinski (70 %) privatno akcionarsko društvo Komunalno Trebinje i to bez odobrenja nadležnog organa lokalne samouprave i cjenovnika odobrenog od strane Skupštine grada, objavljenog u službenom glasniku;
- da oblast komunalnih, odnosno ekonomskih usluga obrađuju dva zakona i to: Zakon o komunalnim djelatnostima RS (u daljnjem tekstu: ZKD) (Sl.gl. RS 124/11 i 100/17) i Zakon o zaštiti potrošača (u daljnjem tekstu: ZZP) (Sl.gl. RS 06/12) koji su ostavili rok od šest mjeseci lokalnim samoupravama za prilagođavanje svojih akata, kao i poslovne prakse davatelja usluga sa istim;
- da iako je prošlo 11 godina od isteka roka za prilagođavanje novoj zakonskoj regulativi u poslovnoj praksi vezanoj za zbrinjavanje komunalnog otpada u Gradu Trebinju se ništa nije promijenilo, izuzev strukture vlasništva u gospodarskom subjektu Komunalno a.d., koje je danas društvo sa većinskim privatnim kapitalom i sa nepromijenjenom poslovnom praksom kao za vrijeme važenja ZKD 11/95, kada su građani odlagali otpad u improvizovane osobne kontejnere a komunalci dolazili pred svaku kuću, preuzimali i odvozili otpad (smeće);
- da veće firme su imale svoje kontejnere, a manje firme i stanari kolektivnog stanovanja su odlagali otpad u veće zajedničke kontejnere smještene na javnim površinama. Tu uslugu su građani

plaćali državnom komunalnom preduzeću po m² stambeno poslovne površine koju koriste, kao što danas plaćaju komunalnu naknadu Gradu Trebinju. Iz tih sredstava se financirala većina komunalnih djelatnosti;

- da danas iako je zakonska regulativa promijenjena, građani i gospodarska društva Trebinja, umjesto u osobne, otpad moraju odlagati u zajedničke kontejnere smještene na javnim površinama i to zadovoljstvo plaćati dva puta; prvo Gradu kroz plaćanje komunalne naknade, koja služi za financiranje zajedničkih komunalnih djelatnosti i drugi put Komunalnom a.d. za navodno pruženu uslugu „odvoz smeća“;
- da moraju istaći da novi ZKD ne poznaje uslugu „odvoz smeća“, istu nije organizirala lokalna samouprava, a navodni davatelj nema ovlaštenje nadležnog organa za njeno pružanje, niti postoji cjenovnik iste odobren od strane Skupštine lokalne samouprave;
- da iako usluga „odvoz smeća“ zvanično nije organizirana ona se i dalje obračunava i naplaćuje od strane Komunalno a.d. na isti način kao u vrijeme važenja ZKD 11/95, odnosno po m² korišćene stambeno poslovne površine uz korišćenje cjenovnika iz 2009. godine;
- da znači pravne i fizičke osobe iz Grada Trebinja imaju dva izdvajanja za financiranje komunalnih djelatnosti koja se obračunavaju po m², samo što jedno plaćaju Gradu Trebinje zakonito u vidu plaćanja komunalne naknade, a drugo plaćaju nezakonito Komunalnom a.d. za navodno izvršenu uslugu "odvoz smeća";
- da tako na djelu imaju zlouporabu vladajućeg položaja na tržištu (polju pružanja) komunalnih usluga, pa će pokušati objasniti zašto smatraju da je Komunalno a.d. zlouporabilo svoj položaj na tržištu;
- da novi ZKD 124/11 je uveo u ovu oblast tržišne principe poslovanja, pa je staru uslugu „odvoz smeća“ podijelio na dvije i to individualnu komunalnu uslugu definiranu člankom 2. točka (g) i člankom 3. točka (d) ZKD kao "zbrinjavanje otpada iz stambenih i poslovnih prostora" namijenjenu pravnim i fizičkim osobama i uslugu zajedničke komunalne potrošnje "čišćenje javnih površina u naseljenim mjestima" definiranu člankom 2. točka (k) i člankom 3. točka (lj) ZKD;
- da obje usluge podrazumijevaju odvoz otpada; prva iz ličnih (individualnih) kontejnera a druga iz zajedničkih;
- da je lokalna samouprava sa velikim kašnjenjem donijela dvije odluke vezane za komunalne djelatnosti i to: Odluku o komunalnim djelatnostima Grada Trebinja (Sl.gl.Grada Trebinja broj 06/14) i Odluku o prikupljanju, odvoženju i deponovanju komunalnog otpada (Sl.gl.Grada Trebinja broj 12/16 i 05/19);
- da prva odluka je pored definiranja komunalnih djelatnosti uvela m² površine, kao jedinicu mjere za uslugu „čišćenje javnih površina“, a potom je uvela i obvezu plaćanja komunalne naknade isto po m² površine stambenog i poslovnog prostora za sve vlasnike istih, iz kojih sredstava se imaju financirati usluge zajedničke komunalne potrošnje (zajedničke komunalne djelatnosti), sve sukladno sa člankom 22. ZKD;
- da druga odluka se odnosi na individualnu uslugu "prikupljanje, odvoženje i deponovanje komunalnog otpada" koja je bezuspješno pokušala objediniti nove zakonske norme i staru poslovnu praksu;
- da pošto je bivše komunalno poduzeće već bilo privatizirano, to je Odluka 12/16 sukladno sa ZKD-om uvela obvezu provođenja procedura javnih nabava pri izboru davatelja ove usluge, zadržavši stari princip obračuna i naplate usluge prema površini (m²) stambeno-poslovnih prostora pravnih i fizičkih osoba. Odluka nije uzela u obzir činjenicu da je zakonom propisan princip ličnog-individualnog pružanja-primanja usluga, te mjerenja, obračun i naplatu prema količini pružene - primljene usluge. Ova odluka sa ovim principom uvela je dvostruko oporezivanje po istom temelju tj. m² površine stambeno poslovnih prostora, a za financiranje komunalnih djelatnosti, odnosno uzevši u obzir i porez na imovinu imamo trostruko izdvajanje pravnih i fizičkih osoba po m², što nije dopušteno;
- da dakle Odluka 12/16 je primjenila zakonsku normu danu člankom 10. i 11. ZKD, te je rekla članak 3. (1) da se obavljanje komunalne usluge "zbrinjavanje otpada iz stambenih i poslovnih prostora" povjerava davatelju usluge ugovorom poslije provedenih procedura javnih nabava, a člankom 4. stavak 2. da se pružanje ove komunalne usluge vrši na temelju ugovora zaključenog između davatelja komunalne usluge i korisnika-potrošača;

- da u realnom životu, odnosno poslovnoj praksi, zakonom predviđena norma odlaganja otpada u lične kontejnere, te mjerenje i plaćanje odvoza (individualne usluge) prema količini i cjenovniku odobrenom od strana Skupštine grada, uz izbor davatelja usluge putem provođenja procedura javnih nabava nikada nije zaživjela, odnosno Grad nikada nije izabrao najpovoljnijeg davatelja usluge „zbrinjavanje otpada“ tako da ni individualna usluga, namijenjena pravnim i fizičkim osobama, vezana za otpad koji se proizvodi-stvara u njihovim prostorima u našem Gradu nije organizirana, niti je moguće koristiti na zakoniti način;
- da na sajtu javnih nabava Grada Trebinja se mogu vidjeti odluke o dodjeli ugovora Komunalnom a.d za obavljanje usluga zajedničke komunalne potrošnje i to: za uslugu čišćenje javnih površina u naseljenim mjestima" definiranu člankom 2 točka (k) i člankom (l) ZKD, te uslugu "održavanje, uređivanje i opremanje javnih zelenih i rekreacionih površina" definiranu člankom 2. stavkom (l) i člankom 3.(lj) i to bez prethodno odlukom definiranih kriterija;
- da Komunalno a.d, smatra da čišćenjem javnih površina sa odvozom otpada na deponiju istovremeno vrši i individualan odvoz smeća od pravnih i fizičkih osoba, pošto ona usljed nepostojanja mogućnosti korišćenja ličnih kontejnera svoj otpad moraju odlagati u zajedničke kontejnere iz kojih otpad odvozi davatelj;
- na ovaj način Komunalno a.d. je pod formom "čišćenja javnih površina" uvelo u život i uslugu "odvoz smeća", te istu obračunava i naplaćuje po m2 površine stambeno poslovnih prostora uz korišćenje nevažećeg cjenovnika iz 2009 god;
- da u tome ih prećutno podržava i lokalna samouprava, koja ne pravi smetnje takvom poslovnom ponašanju;
- da je za Komunalno a.d. kao i za lokalnu samoupravu kao 30% dioničara ovo je jako prihvatljiva varijanta ubiranja prihoda, pošto im na kraju godine obezbjeđuje najveću dobit i dividende za dioničare, te je prećutna suglasnost sa ovakvom nezakonitom poslovnom praksom navodnog davatelja usluge "odvoz smeća";
- da je interesantno napomenuti da su u Republici Srpskoj privatizirana samo komunalna poduzeća u tri veća grada: Banja Luka, Doboj i Trebinje, gdje ona i dalje uživaju ugled i status komunalnih preduzeća, sa nepromijenjenom poslovnom praksom obračuna i naplate usluge "odvoz smeća" po m2, umjesto obračuna prema količini. Bilo bi interesantno istražiti ko se stvarno krije iza dioničara na papiru ovoga društva;
- da dakle, iako imaju nove norme date ZKD 124/11, u realnom životu pravnih i fizičkih osoba se ništa nije promijenilo u odnosu na stanje za vrijeme važenja ZKD 11/95 samo što danas pored usluge "odvoz smeća", koju plaćaju Komunalnom a.d. moraju plaćati i komunalnu naknadu Gradu za istu namjenu;
- iako se individualne usluge pružaju nakon zaključenog ugovora sa korisnikom-potrošačem, naš navodni davatelj usluge "odvoz smeća", koju kao takvu ZKD 124/11 ne poznaje, niti ju je organizirala sukladno sa čl.6 ZKD lokalna samouprava, kaže da nju moraju platiti svi bez obzira da li je koristili ili ne, imali ugovor ili ne, pošto svi odlažu otpad u kontejnere;
- da to znači da su obveznici korišćenja i plaćanja ove usluge sve osobe, iako je gradska odluka rekla da su to svi vlasnici poslovnih i stambenih prostora, a Zakoni RS su rekli da su to domaćinstva, pravne i fizičke osobe kao poduzetnici, koja komunalne usluge koriste po zaključenom ugovoru sa zakonitim davateljem, kada i nastaje obligacioni odnos i mogućnost korišćenja ličnih podataka za obradu prilikom fakturiranja. Na djelu je dakle svjesno poistovjećivanje, odnosno objedinjavanje;
- individualne usluge "zbrinjavanje otpada iz stambenih i poslovnih prostora" sa uslugom zajedničke komunalne potrošnje "čišćenje javnih površina u naseljenim mjestima", odnosno njihovo objedinjavanje u jednu uslugu "odvoz smeća" kako je bilo do donošenja ZKD 124/11, te se stoga i nastavio primjenjivati stari cjenovnik i sudska praksa naslonjena na ZKD 11/95 i općinsku odluku o održanju čistoće (Sl. Gl. Opština Trebinje broj 03/2001);
- da iz presuda sudova koji presuđuju u ovim sporovima, provejava stav da je Komunalno a.d. komunalno preduzeće, da je ovlašćeno za pružanje komunalnih usluga, da je u prethodnom razdoblju iste pružao, da je tuženi Frikom d.o.o. iste primao i da ih mora platiti. Ovakvi stavovi suda nikada nisu potkrijepljeni potrebnim dokazima, niti obrazloženi važećim zakonskim propisima koji takvo poslovno ponašanje omogućuju već samo normama ZKD 11/95, koji je prestao važiti 5 mjeseci poslije donošenja ZKD 124/11;

- da bez obzira što se usluge od javnog interesa pružaju po zaključenom ugovoru i što Frikom d.o.o. sa navodnim davateljem usluge nema potpisan ugovor sudovi presuđuju u njegovu korist, ne uzimajući u obzir činjenicu da smo korišćenje zajedničkih kontejnera platili kroz plaćanje komunalne naknade. Ugovor nam je nuđen ali ga nismo mogli prihvatiti i zaključiti iz razloga što Komunalno a.d. nikada nije izabrano za davatelja usluge namijenjeno pravnim i fizičkim osobama, kako se god ona zvala, niti je Skupština Grada usvojila i objavila cjenovnik iste kako nalaže ZKD 124/11;
- da kako potpisati ugovor sa takvim društvom još ako glasi na neodređeno vrijeme jer je ovo čist primjer izgrađenog monopolskog položaja i monopolskog ponašanja na tržištu komunalnih usluga od strane Komunalno a.d. i onih koji ga podržavaju;
- da se postavlja pitanje šta je motiv za ovakvo ponašanje i nepoštovanje zakona RS kako od strane lokalne samouprave tako i navodnog davatelji, pa i sudova koji presuđuju u sporovima na ovu temu, najvjerovatnije finansijska i materijalna korist;
- da znači u realnom životu imamo totalni bojkot nove zakonske regulative i od strane lokalne samouprave i navodnog davatelja usluge "odvoz smeća", kao i inspeksijskih i sudskih organa koji bi trebali da reaguju na kršenje zakona, kao i da sude na osnovu Zakonskih normi i dostavljenih dokaza;
- da sudovi koji presuđuju u ovim sporovima su zauzeli stav da se korišćenje kontejnera za zajedničko odlaganje otpada mora posebno platiti, iako takva zakonska norma ne postoji;
- da ovo znači da sudovi presuđuju u korist navodnog davatelja tkz. usluge "odvoz smeća", bez obzira što ta usluga nije organizirana od strane lokalne samouprave, što tužitelj nije ovlašćen za njeno obavljanje, obračunavanje i naplatu i što tuženi nema ugovor sa tužiteljem. Sve suprotno ZKD i ZZP;
- da ovakvo ponašanje lokalne samouprave i sudova govori da oni svjesno tako postupaju omogućujući na taj način privilegovan-monopolski položaj na tržištu usluga tkz. davatelju usluge „odvoz smeća" Komunalno a.d, Trebinje.
- da na ovaj način oni uvode u život finansijsko opterećenje za pravne i fizičke osobe koje zakoni RS nisu propisali, što itekako utječe na uvećanje prihoda navodnog davatelja usluge, a samim tim i uvećanu naplatu dividende dioničara na kraju godine, koja nije mala;
- da dakle iako nemaju izabranog i ovlašćenog davatelja individualne usluge "zbrinjavanje otpada iz stambenih i poslovnih prostora", niti odobren cjenovnik iste, pravne i fizičke osobe ipak moraju plaćati neorganiziranu uslugu "odvoz smeća" davatelju usluge "čišćenje javnih površina", iako je korišćenje zajedničkih kontejnera na javnim površinama platilo kroz plaćanje komunalne naknade;
- da je ZKD 124/11 je individualne komunalne usluge postavio na tržišnim principima "hoćeš da koristiš uslugu potpisuješ ugovor sa ovlašćenim davateljem i plaćaš prema količini primljene usluge i cjenovniku odobrenom od strane nadležnog organa - Skupštine", na isti način kao što se troši i plaća voda, energija.;
- da za one koji ne žele potpisati ugovor sa ovlašćenim davateljem, ZKD je člankom 39. predvidio pokretanje prekršajnog postupka od strane ovlašćenog davatelja i plaćanje prekršajne kazne, što se u dosadašnjoj poslovnoj praksi nikada nije desilo;
- da moraju istaći da Komunalno a.d., uslugu čišćenja javnih površina u naseljenim mjestima" obavlja korektno u skladu sa ugovorom, za što je plaćeno od Grada Trebinja, ali istu uslugu naplaćuje još jednom nezakonito od pravnih i fizičkih osoba iz Grada, pod izgovorom pružanja i naplate usluge „odvoz smeća";
- da se u tome ogleda jačina monopolskog položaja Komunalnog a.d. na polju komunalnih usluga u Gradu Trebinju i privilegija interesnih grupa koje od toga imaju korist. U tome im je svakako pomogla i lokalna samouprava svojim nečinjenjem, kao i Ministarstvo građenja i urbanizma kao predlagač zakona, jer nisu predvidjeli kontrolu provođenja usvojenih zakonskih normi i rješenja;
- da su se obraćali i inspeksijskom službama i nekim ministarstvima, ali da ovaj i ovakav problem nije u njihovoj nadležnosti prema njihovim tvrdnjama;
- da je Konkurencijsko vijeće možda jedini organ koji bi mogao pomoći da se ovaj monopol većinski privatnog društva na pomenutu komunalnu uslugu „odvoz smeća“ ukine, odnosno da se uspostavi zakonita poslovna praksa na polju ovih usluga i uvede u praksu zakonom predviđena obveza izbora najpovoljnijeg davatelja usluge;
- da dakle na djelu imamo monopolski položaj Komunalno a.d. na tržištu komunalnih usluga, koga svim silama nastoji da očuva u što su se, čini se, uključiti i sudovi u Trebinju i Banjoj Luci, donošenjem presuda u njihovu korist, suprotno važećoj zakonskoj regulativi i sve to prećutno tolerira i lokalna samouprava pošto i ona od ovakve poslovne prakse ima veliku korist;

- da lokalna samouprava čiji je zadatak organizacija i provođenje komunalnih djelatnosti-usluga 7 godina nije u stanju da sukladno sa člankom 3. stavak (1) svoje Odluke (12/16) izabere najpovoljnijeg ponuđača za uslugu „zbrinjavanje otpada iz stambenih i poslovnih prostora” i obezbjedi konkurentnost na tržištu usluga što bi najviše odgovaralo građanima pošto bi se usluga koju koriste mjerila i prema količini primljene usluge, a ne kao do sada prema m² površine poslovnih i stambenih prostora;
- da je Grad neizborom najpovoljnijeg davatelja i prećutnom suglasnošću sa trenutnom poslovnom praksom obezbjedio Komunalnom a.d. monopolski položaj na tržištu individualnih komunalnih usluga, te milijunske prihode i dobit na kraju godine.
- da ako je u nadležnosti ovog organa, da se „natjera“ Grad Trebinje da postupi po slovu zakona i svoje odluke te izabere najpovoljnijeg davatelja za uslugu ”zbrinjavanje otpada iz stambenih i poslovnih prostora” kako bi se i na tom polju obezbjedila konkurentnost, na što je lokalna samouprava zaboravila. Time bi bio eliminiran monopol Komunalno ad. i naplata jedne usluge dva puta. Znači u poslovnoj praksi imaju nametnutu uslugu „odvoz smeća" koja objedinjuje individualnu uslugu zbrinjavanje otpada iz stambenih i poslovnih prostora i zajedničku uslugu čišćenje javnih površina, te nasilno nametnut namet za plaćanje te nepostojeće usluge koji zakoni RS nisu propisali;
- da dakle gospodarsko društvo Frikom d.o.o. mora platiti namet, odnosno uslugu, u korist Komunalnog a.d. bez obzira što zakoni RS pa ni ZKD nisu propisali, odnosno lokalna samouprava nije organizirala, korišćenje kontejnera za zajedničko odlaganje otpada na javnim površinama platilo kroz plaćanje komunalne naknade;
- da je Komunalno a.d. Trebinje većinski privatno društvo i nije izabrano i ovlašćeno od strane lokalne samouprave za pružanje i naplaćivanje nekakve usluge ”odvoz smeća-otpad, da nemaju potpisan ugovor sa takvim neizabranim davateljem, da ne koriste zakonom definiranu uslugu na zakoniti način, da ne postoji cjenovnik takve usluge, odobren i objavljen od strane skupštine grada, da obračun usluge je prema broju m² površine, umjesto prema količini, je nezakonit;
- da se dakle Grad Trebinje nije potrudio da spriječi monopol Komunalnog a.d. na pomenutu spornu individualnu uslugu, niti je pokušao uvesti u život tržišna pravila ponašanja i time zaštititi interes potrošača. Komunalno a.d. je ovakvim poslovnim ponašanjem, odnosno neovlašćenim naplaćivanjem neorganizirane usluge po nezakonitom cjenovniku prekršilo mnoge članove zakona kao npr: Zakon o konkurenciji, Zakon o komunalnim djelatnostima, Zakon o zaštiti potrošača RS, Zakon o zaštiti osobnih podataka BiH Sl.gl. br 49/06, (obrađuje lične podatke bez ugovora), Zakon o fiskalnim kasama RS (za navodno izvršenu uslugu ne izdaje fiskalni račun), Gradsku odluku o prikupljanju, odvoženju i zbrinjavanju komunalnog otpada, Odluku Ustavnog suda RS U-37/17 koja kaže da je neustavno obračunavanje usluge prije zaključenja ugovora;
- da je člankom 143 stavak (i) ZZP propisano: kazniće se 3000 do 15000 KM pravna osoba - trgovac kao davatelj usluge, ako sa potrošačem-primateljem usluge ne sačini ugovor u pisanoj formi u skladno članku 48;
- da je člankom 67. ZZP stavak (1) propisano: zabranjuje se isporuka potrošaču proizvoda ili usluge koju potrošač nije poručio, ako takva isporuka zahtijeva plaćanje, stav (2): potrošač ima pravo da primljeni proizvod ili uslugu koju nije poručio zadrži, bez obveze plaćanja ili obavještanja trgovca, stavak (4): ništavne su odredbe u uvjetima poslovanja trgovca ili ponudi posla bez prethodne naredžbe potrošača prema kojoj bi ćutanje potrošača značilo prihvatanje ponude;
- da Komunalno a.d. tvrdi, bez dostavljenih dokaza, da potrošačima pruža uslugu ”odvoz smeća", koju ZKD ne prepoznaje i istu nije organizirala lokalna samouprava;
- da pružanje usluge bez dozvole nadležnog organa i bez odobrenja potrošača lično predstavlja nasilje nad potrošačem te da ovakvu poslovnu praksu koju praktikuje Komunalno a.d. Zakon o zaštiti potrošača (članak 38-45) tretira kao nepoštenu i kaže da je nepoštena praksa zabranjena, a poslovna praksa je nepoštena ako: a) je suprotna zahtjevima profesionalne pažnje, b) ako može bitno da naruši ekonomsko ponašanje prosječnog potrošača kome je takva praksa namijenjena, c) je obmanjujuća i agresivna;
- da člankom 41. ZZP propisano da je obmanjujuća poslovna praksa trgovca (davatelja usluge) smatra se a) neistinita tvrdnja trgovca da je određeni kodeks ponašanja odobren od nadležnog organa;
- da je člankom 44. ZZP propisano da se agresivnom poslovnom praksom smatra: v) višestruko obraćanje potrošaču, protivno njegovoj volji, telefonom, faksom, elektronskom poštom, ispostavom

fakture-opomene ili drugim sredstvom za daljinsku komunikaciju, osim u slučajevima ostvarivanja potraživanja iz ugovora;

- da dakle ovaj tzv. davatelj usluge se ponaša agresivno i predstavlja kao da ima ovlaštenje nadležnog organa, koje ne pokazuje i uznemirava ih traženjem naplate nečega što nije verifikovano ugovorom sa njima, odnosno ne postoji obligacioni odnos između dvije strana, što je traženje mimo ugovora. Agresivna poslovna praksa je nedozvoljena i kažnjiva po članku 163 i članku 167 ZKD, a osim toga Komunalno ad. obrađuje lične podatke i podatke naše firme bez odobrenja, odnosno potpisanog ugovora,
- da Komunalno a.d. za obračunate usluge ne izdaje fiskalne račune i iste im ne dostavlja;
- da je Grad člankom 6. Odluke 12/16 propisao da se obračun usluge vrši na tri načina s tim što je obračun po m2 preovladavajući, iako je odlukom 06/14 propisao da je m2 jedinica mjere za čišćenje javnih površina;
- da li se neovlašćeno poslovno ponašanje i naplaćivanje neorganizirane usluge uz upotrebu cjenovnika čiji je rok važenja istekao donošenjem novog ZKD broj 124/11, može sankcionirati na zakoniti način, odnosno da li je to u nadležnosti Konkurencijskog vijeća?
- da su na ovaj način izloženi jednom vidu diskriminacije, bez obzira što je članak 46. stavak (3) ZZP-a rekao da se usluge moraju pružati svima pod istim uvjetima, bez diskriminacije.

U svezi navedenog zahtjeva Konkurencijsko vijeće se obratilo Gradu Trebinje aktom broj: 01-26-7-1-2/24 i aktom broj: 01-26-7-1-3/24 od 23.02.2024 godine sa upitom da se dostave podatci ko je davatelj navedenih usluga na području Grada Trebinja (javne/privatne ustanove i sl) i pod kojim uvjetima, na koji način se delegiraju navedeni poslovi (npr. da li postupkom javnog poziva ili na neki drugi način) i ko je nadležan za utvrđivanje cjenovnika navedenih usluga (molim dostavite sve odluke i cjenovnike koji se odnose na navedenu uslugu).

Sa istim upitom broj: 01-26-7-1-6/24 od 18.03.2024 godine smo se obratili i gospodarskom subjektu Komunalno a.d. Trebinje.

Grad Trebinje je aktom zaprimljenim pod brojem: 01-26-7-1-4/24 od 18.03.2024 godinje dostavio odgovor u kojem navode da Komunalno a.d. Trebinje se bavi uslugom sakupljanja, odvoza komunalnog otpada, održavanja gradskog zelenila kao Davatelj usluge i da je sukladno odredbama ZKD regulirana organizacija obavljanja komunalnih djelatnosti i način rada.

Gospodarski subjekt Komunalno a.d. Trebinje je dopisom zaprimljenim pod brojem: 01-26-7-1-8/24 dana 04.04.2024 godine dostavilo odgovor u kojem navode da oni obavljaju uslugu zbrinjavanja komunalnog otpada iz stambenih i poslovnih jedinica kao i čišćenje javnih površina sukladno odredbama ZKD i Odlukom Grada Trebinja o prikupljanju, odvoženju i deponovanju komunalnog otpada, te da su svi cjenovnici usluga koje pruža Komunalno a.d. Trebinje odobreni od strane Grada Trebinja.

Postupajući po podnesenom Zahtjevu, analizom svih dostavljenih podataka i činjenica iz Zahtjeva, a na temelju odredbi Zakona, Konkurencijsko vijeće daje sljedeće mišljenje:

Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 25. stavak (1) točka f) Zakona nadležno da daje mišljenje i preporuke o bilo kom aspektu konkurencije, po službenoj dužnosti ili na zahtjev državnog organa, gospodarskog subjekta ili društva.

Također, Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 25. stavak (2) Zakona nadležno da na nacрте i prijedloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje imaju utjecaja na tržišnu konkurenciju, koje su obvezni dostaviti predlagači, daje mišljenje o njihovoj usklađenosti sa Zakonom.

Za naprijed navedene Odluke, koje je donio Grad Trebinje, Konkurencijsko vijeće nije dobilo zahtjev za davanje mišljenja o njihovoj usklađenosti sa Zakonom o konkurenciji, prije nego što su iste usvojene, a kako je propisano naprijed navedenim članom zakona.

Istovremeno ističemo da Konkurencijsko vijeće nije nadležno da ocjenjuje usklađenost navedenih Odluka sa drugim zakonima i propisima.

Stoga, ukoliko Podnositelj zahtjeva smatra da postupanje/nepostupanje Grada Trebinje ili Odluke koje je donio Grad Trebinje nisu sukladni sa Zakonom o konkurenciji, navedeno bi ukazivalo na postojanje zabranjenog sporazuma iz članka 4. Zakona.

Članak 4. stavak 1. Zakona određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prećutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na:

- a) izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uvjeta,
- b) ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvitka ili ulaganja,
- c) podjelu tržišta ili izvora opskrbe, primjenu različitih uvjeta na identične transakcije s drugim gospodarskim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju i
- d) zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u svezi sa predmetnim sporazumom.

Nadalje, ukoliko Podnositelj zahtjeva smatra da postupanje/nepostupanje gospodarskog subjekta Komunalno a.d. Trebinje ili Cjenovnici koje primjenjuje navedeni gospodarski subjekt nisu sukladni sa Zakonom o konkurenciji, navedeno bi ukazivalo na postojanje zlouporabe vladajućeg položaja iz članka 10. Zakona.

Člankom 9. Zakona određen je pojam vladajući položaja nekog gospodarskog subjekta, dok članak 10. Zakona propisuje sljedeće:

(1) Zabranjena je svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više gospodarskih subjekata na mjerodavnom tržištu.

(2) Zlouporaba vladajućeg položaja posebno se odnosi na:

- a) izravno ili neizravno nametanje nelojalnih kupovnih i prodajnih cijena ili drugih trgovinskih uvjeta kojima se ograničava konkurencija;
- b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača;
- c) primjenu različitih uvjeta za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj;
- d) zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Imajući u vidu zaprimljeni Zahtjev Podnositelja zahtjeva, Konkurencijsko vijeće naglašava da se eventualna postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja i zlouporabe vladajućeg položaja utvrđuju u postupcima koji se vode pred Konkurencijskim vijećem, na koji način je jedino i moguće utvrditi povredu Zakona o konkurenciji.

Mišljenjem se ne može dati ocjena o postojanju istih niti cijeliti zakonitost određenog ponašanja gospodarskih subjekata.

Sukladno sa navedenim upućujemo Podnositelja zahtjeva na mogućnost da kao stranka podnese zahtjev za pokretanje postupka, shodno članku 27. stavak 1. i 3. Zakona o konkurenciji sukladno sa Odlukom o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni list BiH" br. 30/06, 18/11 i 75/18).

Ovo mišljenje se zasniva na podatcima iz Zahtjeva, te ukoliko isti odstupaju od stvarnog činjeničnog stanja, ne može se primijeniti.

Predsjednica

Adisa Begić

Dostaviti:

- **Podnositelju zahtjeva**
- **Pismohrana Konkurencijskog vijeća**